অধ্যায় ৩ ঃ অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য-৩

অধ্যায় গাঁথনি

৩.১ উদ্দেশ্য

৩.২ পৰিচয়

৩.৩ অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য

৩.৩.১ *আসাম বিলাসিনী*

৩.৩.২ *আসাম বিলাসিনী*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

৩.৩.৩ *আসাম নিউজ*

৩.৩.৪ *আসাম নিউজ*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

৩.৩.৫ *মৌ*

৩.৩.৬ *মৌ*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

৩.৩.৭ *আসাম বন্ধু*

৩.৩.৮ *আসাম বন্ধু*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

৩.৩.৯ অন্যান্য কাকতসমূহ

৩.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

৩.৫ অধিক জানিবলৈ

৩.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

৩.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন

৩.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- অসমীয়া সংবাদ-পত্ৰৰ জন্মৰ প্ৰাৰম্ভিক ধাৰণা লাভ কৰিব
- অসমীয়া সংবাদ-পত্ৰসমূহৰ ক্ৰম অনুসৰি নাম জানিব পাৰিব
- আনহাতে, কেইখনমান গুৰুত্বপূৰ্ণ অসমীয়া সংবাদ-পত্ৰৰ বিষয়ে বৈশিষ্ট্যৰে সৈতে আলোচনা কৰিব পাৰিব
- *জোনাকী* কাকতৰ জন্মৰ আগৰ সময়ছোৱাত প্ৰকাশ হোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাকতৰ ভিতৰ চ'ৰাৰ একোটি আভাস লাভ কৰিব
- অন্যান সংবাদ-পত্ৰৰ বিষয়ে চমুকৈ জানিব পাৰিব।

৩.২ পৰিচয়

ইয়াৰ পূৰ্বৱৰ্তী অধ্যায়টিত আপুনি অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য আৰু সাহিত্যিক-সকলৰ সম্পৰ্কত অধ্যয়ন কৰিলে। মন কৰিব যে, এই অধ্যায়টি স্নাতকোত্তৰ অসমীয়া পাঠ্যক্ৰমৰ

দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ প্ৰথম পাঠ্যবিষয়ৰ তৃতীয় অধ্যায়। এইটো অধ্যায়ত অৰুণোদই কাকত জন্মৰ পাছৰ আৰু *জোনাকী* কাকত জন্ম হোৱাৰ আগৰ অসমত প্ৰচলিত সংবাদ-পত্ৰসমূহৰ ভিতৰত কেইখনমানৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিব পাৰিব।

কাষৰীয়া বঙ্গ দেশত বাংলা ভাষাত *দিকদৰ্শন* আৰু *সমাচাৰ দৰ্পণ*; ওড়িশাত *ওড়িয়া সংবাদ-পত্ৰ*, *অৰুণোদই* কাকত ছপা হোৱাৰ পাছত অসমতো ছপাশাল প্ৰতিষ্ঠাআৰু সংবাদ-পত্ৰৰ প্ৰচলনৰ বাটকটীয়া আমেৰিকান বেপ্টিষ্ট মিছনেৰীসকলৰ প্ৰচেষ্টাতেই ১৮৪৬ চনত *অৰুণোদইয়ে* ধলফাট দিছিল। ভাৰতবৰ্ষলৈ ছপাশালৰ সকলো আহিলা-পাতি ১৫৫০ চনতেই আমদানি হৈছিল যদিও ১৫৫৭ চনলৈ ইয়াত ছপাকাৰ্য আৰম্ভ হোৱা নাছিল। ১৭৭৮ চনত জেমছ অগষ্টাছ হিকীয়ে কলিকতাত প্ৰথম ছপাশাল প্ৰতিষ্ঠা কৰি তাৰ পৰাই ভাৰতৰ সৰ্বপ্ৰথম বাতৰিকাকত প্ৰকাশ কৰে ১৭৮০ চনৰ জানুৱাৰী মাহত। মাত্ৰ দুই পৃষ্ঠাৰ (বাৰ ইঞ্চি দীঘল আৰু আঠ ইঞ্চি বহল) বাতৰি-কাকতখনত পৃষ্ঠাই প্ৰতি তিনিটি কলম আছিল। একোটি পৃষ্ঠাত তিনিটি কলমেৰে সৈতে মাত্ৰ দুটি পৃষ্ঠাৰ *Bengal Gazette of The Calcutta General Advertiser* নামৰ বাতৰিকাকতখন ভাৰতীয় ভাষাৰ ১৮১৮ চনত ছপা হোৱা প্ৰথমখন বাতৰিকাকত। ইয়াৰ পাছত শ্ৰীৰামপুৰৰ পৰা *সমাচাৰ দৰ্পণ* নামৰ প্ৰকাশিত কাকতখনৰ সম্পাদক আছিল এছ. চি. মাৰ্চমেন নামৰ এজন মিছনেৰী। ১৮২৬ চনৰ পৰা ১৮৩৮ চনলৈ ১০ খনৰ ওচৰা-উচৰি বাংলা ভাষাৰ কাকত প্ৰকাশিত হৈছিল। সেয়েহে ১৮৪৬ চনত *অৰুণোদই* বাৰ্তালোচনীৰ আবিৰ্ভাৱ সেই কাকতবোৰৰে সহজাত সংযোজন বুলি ক'বলৈ বিচৰা হৈছে। ভাৰতৰ স্বাধীনতা লাভৰ আগলৈকে প্ৰকাশিত বাতৰিকাকতবোৰৰ সুৰ আছিল বৃটিছ শাসনৰ বিৰুদ্ধে দেশবাসীক জাগ্ৰত কৰি স্বাধীনতাৰ বাণী বিয়পাই দিয়া।

অসমত একোখন বাতৰিকাকত আৰু আলোচনীৰ নামেৰে সাহিত্যৰ এটা যুগৰ নিৰ্মাণ হয়। পৃথিৱীৰ সাহিত্যত দুৰ্লভ এই কথাটিয়ে অসমৰ জাতীয় জীৱনত বাতৰিকাকত আৰু আলোচনীৰ কি সৰ্বব্যাপী প্ৰভাৱ তাক নিৰ্ণীত কৰিছে। *জোনাকী*ৰ সময়লৈ তেৰখন অসমীয়া ভাষাৰ পত্ৰ-পত্ৰিকা প্ৰকাশিত হৈছিল।

১৮৪৬-১৮৮২	*অৰুণোদই*
১৮৭১-১৮৮৩	*আসাম বিলাসিনী* (মাজুলি)
১৮৭২-৭৩	*আসাম মিহিৰ*
১৮৭৪-৭৫	*আসাম দৰ্পণ*
১৮৭৬	*চন্দ্ৰোদয়*
১৮৭৬	*আসাম দীপক*
১৮৭৬-৭৮	*গোৱালপাৰা হিতসাধিনী*
১৮৮২-৮৫	*আসাম নিউজ*
১৮৮৫-৮৬	*আসাম বন্ধু*
১৮৮৬-৮৭	*মৌ*

আৰু

১৮৭৬-৭৭ *আসাম দীপক*

১৮৮৮ *আসাম তৰা*

১৮৮৮ *ল'ৰাবন্ধু* (শিশু আলোচনী)

ইয়াৰ ভিতৰত *আসাম বিলাসিনী*, *আসাম নিউজ*, *আসাম বন্ধু* আৰু *মৌ* এইকেইখনেই প্ৰধান বুলি ক'ব পৰা যায়। উপৰোক্ত কাকতসমূহৰ ভিতৰত *আসাম মিহিৰ* ইংৰাজী-বঙলা আৰু *আসাম নিউজ* ইংৰাজী-অসমীয়া ভাষাৰ অৰ্থাৎ দ্বিভাষিক আছিল।

৩.৩ অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য

৩.৩.১ *আসাম বিলাসিনী*

অসমীয়া ভাষাৰ দ্বিতীয়খন সংবাদ-পত্ৰ হ'ল *আসাম বিলাসিনী*। আউনীআটী সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ দত্তদেৱ গোস্বামীৰ পৃষ্ঠপোষকতাত *অৰুণোদই*-এ চিকুণাই যোৱা বাটেৰে এইখন সংবাদ-পত্ৰই খোজ দিয়ে। সৰ্বসাধাৰণ ৰাইজৰ খ্ৰীষ্টধৰ্মৰ প্ৰতি ক্ৰমাৎ বাঢ়ি অহা আকৰ্ষণত শঙ্কিত হৈ মিছনেৰীৰ খ্ৰীষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বিৰুদ্ধে ছপাশাল আৰু সংবাদ-পত্ৰক হিন্দু ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণৰ সঙ্কল্প লৈ *আসাম বিলাসিনী*ৰ জন্ম। বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত কাকতখনে *অৰুণোদই*ৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী হিচাপেই আত্মপ্ৰকাশ কৰাৰ লগতে প্ৰতিষ্ঠা আৰু বিস্তাৰ লাভ কৰে।

ঊনবিংশ শতিকাত মাজুলীৰ নিচিনা ঠাইৰ পৰা 'ধৰ্মপ্ৰকাশ যন্ত্ৰ'ত মুদ্ৰিত *আসাম বিলাসিনী* পত্ৰিকাৰ প্ৰকাশ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। দৰাচলতে খ্ৰীষ্টধৰ্মৰ প্ৰতি *অৰুণোদই*ৰ প্ৰচাৰ-প্ৰসাৰৰ প্ৰতিক্ৰিয়া স্বৰূপেই *আসাম বিলাসিনী*ৰ জন্ম। ইয়াক অসমৰ সংবাদ-পত্ৰৰ ইতিহাসত এক যুগান্তকাৰী প্ৰযত্ন, এক অঘোষিত বিপ্লৱ বুলি কোৱা হৈছে। ১৯৮৩ চনৰ *প্ৰকাশ* আলোচনীৰ *অৰুণোদই* সংখ্যাটিত "অৰুণোদই যুগত শিৱসাগৰ জিলাৰ সাংস্কৃতিক অৱস্থা" বিষয়ক প্ৰবন্ধত যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামীয়ে লিখিছে— "*অৰুণোদই* কাকতৰ জৰিয়তে খ্ৰীষ্টান ধৰ্মৰ বাণী প্ৰচাৰ হোৱাত তাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া স্বৰূপে আউনীআটী সত্ৰৰ পৰা ওলোৱা *আসাম বিলাসিনী* (১৮৭১-৮৩) কাকতে সনাতন হিন্দু ধৰ্মৰ তত্ত্বকথা আলোচনা কৰে।"

আউনীআটী সত্ৰৰ বুৰঞ্জীত তীৰ্থনাথ শৰ্মাই লিখিছে— "...বিদেশীয়ে প্ৰকাশ কৰা *অৰুণোদই*ৰ পাছতে আসমীয়া (অসমীয়া) লোকে উলিওৱা প্ৰথম সংবাদ-পত্ৰ হ'ল প্ৰভু দত্তদেৱৰ মোহনীয় কীৰ্তি *আসাম বিলাসিনী*।"

আসাম বিলাসিনী পত্ৰিকা সম্পাদনা আৰু প্ৰচাৰ কৰা সত্ৰাধিকাৰৰ কাৰ্যত সহায়ক ৰূপে আছিল শ্ৰীধৰ বৰুৱা। আঠ পিঠিৰ পত্ৰিকাখনৰ প্ৰতিটো পিঠিত স্তম্ভ তিনিটাৰে সৈতে কাগজৰ (ডিমাই) আকাৰ আছিল ১১″×৮″। ...প্ৰথম সাময়িক পত্ৰৰ দায়িত্ব আৰু কৰণীয় বহুত। নতুনকৈ আৰম্ভ হোৱা পৰিৱৰ্তিত যুগ এটাৰ ভাব, অভাৱ,

অভিযোগ মূৰ্ত হোৱাকৈ ভাষাক পোনাই-পজৰাই ল'ব লগা হৈছে। আৰম্ভ যুগৰ এই দায়িত্ব আসাম বিলাসিনীয়ে... প্রশংসার্হ ৰূপে সম্পাদন কৰিছিল।"

শেষৰ পিঠিৰ তলৰ পিনে এনেদৰে লিখা আছিল— "এই *আসাম বিলাসিনী* পত্রিকা আসাম যোড়হাটৰ অন্তর্গত মোং মাজালীৰ আউনীআটী সত্রত ধর্ম প্রকাশ যন্ত্রে প্রতি মাসে মুদ্রিত হয়, বার্ষিক অগ্রিম মূল্য ১।। টকা।" ইয়াত 'মাজুলী' শব্দটি 'মাজালী' ৰূপতহে দেখিবলৈ পোৱা যায়। *আসাম বিলাসিনী* পত্রিকাখনিৰ কেৱল এটি (পঞ্চম বছৰৰ ১২ শ) সংখ্যাটিহে পোৱা গৈছে। ইয়াৰ চানেকি উল্লেখ কৰিব পাৰি—

সংখ্যাটিৰ প্রথম আৰু দ্বিতীয় স্তম্ভত দুটি বিজ্ঞাপন আছে।

ক) "সাধাৰণৰ জ্ঞাতার্থে এই বিজ্ঞাপন দিয়া গ'ল, যে চন্দ্রোদয় পত্রিকাৰ ১ম, ও ২য় সংখ্যা ডাকত পঠিওয়াত যি অতিৰিক্ত মাচুল গ্রাহকসকলে ভৰিছে, সেইবাবে চন্দ্রোদয়ৰ মূল্যৰ পৰা ভৰণি বাবে কাটি ৰাখিব। শ্রীক্ষীৰেশ্বৰ বড়ুয়া। সম্পাদক।" (মন কৰক যে, ১৮৭৬ চনত নগাঁৱৰ দিহিঙ্গীয়া গোসাঁয়ে *চন্দ্রোদয়* নামৰ ধর্মমূলক মাহেকীয়া কাকত উলিয়ায়। পিছে অলপ দিনৰ পাছত কাকতখন বন্ধ হৈ যায়।)

খ) "আমাৰ নিজা ছধনা দঁতাল হাতী এটা ১৭৯৭ শকৰ ২৩ চৈত্র ৰাতি পুৱণা ৰঙ্গঘৰৰ সমুখৰ হাবিৰ পৰা বেতৰ বাণ্ডা মেলি চুৰ কৰি নিছে। সেই হাতীৰ নিসান ওখই ৫ হাতৰ ঊর্দ্ধ, দাঁত প্রায় এহাতমান হ'ব, দাঁতত পোকে বিন্ধাৰ চিন আছে, দুই কাণ ওলমি থকা, শিকোৱাৰ সময়ত ২ কি. ৩ আঙুল কাণৰ লতি চিগাৰ চিন আছে। দাঁত বাঁও জয়া, ধামখুম বড় নহয়, ১৮ নখ, মুখৰ ফালে বর্ষা কালত বড়কৈ ফুটুকা পড়ে, শতি কালত কম থাকে। কড়িয়া ঠেঙ্গিয়া, চাল দেখিবলৈ মধ্যম, নৰম নহয় দেখিবলৈ উত্তম। শ্রীকৃষ্ণৰাম ভুঁয়া। জিলা শিৱসাগৰ। মৌজা কাকতি গাওঁ।"

পত্রখনিৰ শীর্ষ নামটি চকুত লগা (Masthead)। ইয়াৰ ভিতৰত দুটি সংস্কৃত শ্লোক আৰি দিয়া হৈছিল। তাৰ অর্থ এনেধৰণৰ—

(প্রথম ঃ "জগদ্দীশ্বৰ কৃপাৰ অনুসাৰে যি সদ্‌গুণৰ অলঙ্কাৰযুক্ত বার্তা বহন *আসাম বিলাসিনী* কাকতখনে জনগণৰ মনত শৰৎকালৰ চন্দ্রকিৰণৰ সদৃশ আনন্দ বিধান কৰক।)

(দ্বিতীয় ঃ "দেশৰ বা-বাতৰি প্রকাশ কৰা আখ্যানমূলক প্রবন্ধাদিৰে জনসাধাৰণৰ আনন্দ বর্ধন কৰা এই *আসাম বিলাসিনী* কাকতখনিয়ে জ্ঞানী-গুণীসকলক মনত সন্তোষিত কৰাৰ কাৰণে শ্রীদত্তদেৱ গোস্বামীয়ে নিজ হস্তে প্রচাৰ কৰে।)

শেষ পৃষ্ঠাত 'মূল্য প্রাপ্তি'ৰ তালিকা সন্নিৱিষ্ট আছে।

আনহাতে, শেষৰ পৃষ্ঠাত লিখা আছিল যে, "...এৰ অই *আসাম বিলাসিনী* পত্রিকা আসাম যোড়হাটৰ অন্তর্গত মোং মাজালীৰ আউনীআটী সত্রত ধর্ম প্রকাশ যন্ত্রে প্রতি মাসে মুদ্রিত হয়। বার্ষিক অগ্রিম মূল্য ১।। (ডেৰ) টাকা।"

সংখ্যাটিৰ আৰম্ভ কৰা হৈছে পৃষ্ঠা ৮৯, ৯০ আৰু ৯১ত ছপা কৰা 'যুৱৰাজৰ ভ্রমণ'ৰ কথাৰে। ৩১ জানুৱাৰী তাৰিখে ৰাতিপুৱা আগ্রাৰ পৰা গোৱালিয়ৰ অভিমুখে

গমন কৰা যুৱৰাজৰ ভ্ৰমণ বৃত্তান্ত ইয়াত সন্নিৱিষ্ট আছে। ভাৰতীয় সংবাদৰ পাছতেই বিবিধ বিষয়ৰ দেশীয় সংবাদৰ শিতানটিৰ নাম দিছে 'সম্বাদাবলী'। ইয়াৰ প্ৰথমতেই 'বাঘে মানুহ খোৱা' বাতৰি ছপা কৰিছে। আন এক সংবাদ হ'ল 'আসামৰ মহামহিম চিফ কমিশ্যনৰ' পৃষ্ঠা ৯১ৰ পৰা ৯৩ লৈ পত্ৰকাৰ সেখ ফেৰাউদ্দিনৰ দীঘলীয়া টোকাটোৰ সামৰণিত অন্তৰেৰে ধন্যবাদ দি সুস্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী হৈ নিৰীহ প্ৰজাক সুখত ৰাখিব বুলি আশা কৰিছে। সুস্পষ্ট আৰু প্ৰাঞ্জল গদ্যৰ সমাহাৰেৰে এই গদ্যটিৰ ছপাৰ আঁৰত *অৰুণোদই* কাকতৰ প্ৰভাৱৰ কথা নুই কৰিব নোৱাৰি। সম্পাদকলৈ লিখা চিঠিৰ শিতান এটা হ'ল— ঘোঁৰাৰ ছবিখনৰ ভিতৰত 'প্ৰেৰিত-পত্ৰ'। ৫ম বছৰ দ্বাদশ সংখ্যাত তিনিখন বিভিন্ন প্ৰসঙ্গৰ চিঠি ছপা হৈছিল। প্ৰথমখন চিঠিত— গুৱাহাটীৰ চিদানন্দ প্ৰেছৰ পৰা প্ৰকাশিত মাহেকীয়া কাকত *চন্দ্ৰোদয়ৰ* শ্লোক এটাৰ প্ৰসঙ্গ উত্থাপন কৰি গৌৰীনাথ অধ্যাপকক মুকলিভাৱে আক্ৰমণ কৰিছে। ৯৪ৰ পৰা ৯৫ পৃষ্ঠালৈ ছপা হোৱা সুদীৰ্ঘ দ্বিতীয়খন পত্ৰত 'দেশহিতৈষী এজন সত্য বক্তা'ই অসম দেশৰ ভিতৰত প্ৰচলন হ'ল 'চোৱালী বেচাৰ নিয়ম'ৰ সমালোচনা কৰিছে। সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাবেৰে লিখা চিঠিৰ লেখকজন হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা হোৱাৰ সম্ভাৱনাই বেছি। তৃতীয়খন চিঠি আকৌ শ্ৰীছ, চ পত্ৰকাৰৰ। তেওঁ পৃথিৱীৰ গতি, ভাগৱত ৰচনা আদি বিভিন্ন বিষয়ৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা মিলাৰাম শৰ্মাৰ প্ৰবন্ধ এটাৰ কিছু কথাত অমত প্ৰকাশ কৰিছে। ধৰ্মীয় বিষয় প্ৰকাশৰ ওপৰত আৱদ্ধ এই কাকতখনে শাস্ত্ৰ সম্পৰ্কীয় আলোচনাত আক্ৰোশমূলক স্থিতি লোৱা দেখা নাযায়। তদানীন্তন প্ৰসিদ্ধ লেখক পদ্মহাস গোস্বামীয়ে ৰচনা কৰা কবিতাটিত পৰিৱৰ্তিত যুগৰ কবিতাৰ আৰ্হি থকা বুলি কোৱা হৈছে, পৃষ্ঠা ৯৫ আৰু ৯৬ প্ৰকাশ কৰা দীঘলীয়া কবিতাটি স্বদেশপ্ৰেমমূলক। প্ৰাক্-জোনাকী যুগৰ কবি ভোলানাথ দাসে বঙ্গৰ কবি মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দৰ কাব্যৰ অনুকৰণতেই ৰচনা কৰা 'সীতা হৰণ কাব্য' আংশিকভাৱে এই আলোচনীত প্ৰকাশিত হয় আৰু ১৯০২ চনতহে পুথি আকাৰত ছপা হয়। ইয়াত ব্যৱহাৰ কৰা ছন্দৰ প্ৰতি চোকা বাক্যবাণেৰে ভোলানাথক আক্ৰমণ কৰা হৈছিল। যি নহওক আসাম বিলাসিনীতেই সমালোচনাৰ ধাৰাটিৰ আৰম্ভণি হৈছিল। *আসাম বিলাসিনীৰ* যুগত অসমীয়া আখৰ জোঁটনিৰ বাবে কিছু আহুকাল নোহোৱা নহয়। সেই সময়ৰ ইংৰাজী বা অসমীয়া অভিধান নিৰ্ভৰযোগ্য নাছিল। গতিকে শঙ্কৰী পৰিৱেশতেই অসমীয়া ভাষাই আগবাঢ়ি সামান্য সকাহ পাইছিল। সম্বাদাৱলীৰ দ্বিতীয় বাতৰিৰ উদাহৰণ— "...অতি অসন্তোষেৰে প্ৰকাশ কৰা হৈছে, শিবসাগৰ জিলাৰ অধীন সমুদায় মৌজাতে মহামাৰী উপস্থিত হৈ নাজিৰাৰে পৰা গোলাঘাট মহকুমালৈকে ভয়ঙ্কৰ মূৰ্তি ধৰি অনেক লোকক যমলোকলৈ বিদায় দিছে..."

ফেব্ৰুৱাৰী মাহ, ১৮৭৭ চনৰ আসাম বিলাসিনীৰ ১ম সংখ্যাৰ 'কিতাপ আৰু পাঠক' শীৰ্ষক প্ৰথম প্ৰবন্ধটিত বিলাসিনী ছপাশালত মুদ্ৰিত কিতাপ কিনাৰ বিষয়ে দোহৰা হৈছে। আনহাতে দ্বিতীয় প্ৰবন্ধ 'গোলাঘাটৰ বিষয়ে'ত ভাল-বেয়া বিচাৰ নকৰাকৈ

গোলঘাটৰ সকলো কেৰাণীক আঁতৰ কৰা সম্পৰ্কত লিখা হৈছে। সম্পাদকে প্ৰাচীন আখ্যানৰ যুক্তি দি 'বিধৱা বিবাহ' সমৰ্থনকাৰীৰ ব্যাখ্যা খণ্ডন কৰিছে। আন কিছুমান বাতৰি হ'ল— শিবসাগৰৰ বিয়াত বন্দুক দুৰ্ঘটনা, আৱৰ পাহাৰ জৰীপ দলৰ প্ৰত্যাৱৰ্তন, ডিব্ৰুগড়লৈকে টেলিগ্ৰাফ সম্প্ৰসাৰণ— ইংৰাজৰ আশ্চৰ্য কৌশল, গুৱাহাটীত জাহাজ ডুব যোৱা আৰু প্ৰাণহানি, নগাঁৱত এটা সংস্কৃত বিদ্যালয়ৰ কৃতকাৰ্যতা, ঢাকাত বিধৱা বিবাহৰ বাতৰি, এজন দেশীয় খ্ৰীষ্টানক ব্ৰাহ্ম ধৰ্মত দীক্ষিতকৰণ আদি।

জানি থোৱা ভাল

১৯২৪ চনৰ ৭ আগষ্টৰ সংখ্যাটিত '*আসাম বিলাসিনী* ২য়' কাকতখন ছপা হোৱা প্ৰেছটো 'আসাম প্ৰেছ' বুলি উল্লেখ আছে।

মাজুলীৰ নিচিনা ঠাইৰ পৰা সাংবাদিকতাৰ কোনো জ্ঞান নথকাকৈ ছপাযন্ত্ৰ কিনি সনাতন ধৰ্মৰ বাণী প্ৰচাৰ কৰিবলৈ এখন মাহেকীয়া কাকত প্ৰকাশ কৰা সহজ কথা নহয়।অসমীয়া ভাষাৰ পুতৌ লগা অৱস্থাত *আসাম বিলাসিনী*য়ে অতীত গৌৰৱ সোঁৱৰণ কৰাই নৱ যুগৰ পাতনি মেলিলে।পাশ্চাত্যৰ আধুনিক শিক্ষাৰ মেৱপেচৰ পৰা আঁতৰত থাকি আধুনিক শিক্ষা-সভ্যতাৰ মহৎ অনুষ্ঠান এটি প্ৰতিষ্ঠা কৰি এইখন আলোচনীয়ে তৎকালীন সমাজত দুঃসাহসিকতা আৰু প্ৰগতিশীলতাৰ পৰিচয় দি কৃতিত্ব লভিছে। এই কাকতৰ প্ৰেৰণাতেই *আসাম দীপক* আৰু *আসাম তৰা* নামৰ দুখন ধৰ্মালোচনী আৰু *চন্দ্ৰোদয়* পৰৱৰ্তী সময়ত ছপা হৈ ওলায়। বিলাসিনী বন্ধ হোৱাৰ কাৰণ হিচাপে তিনিটি কথা লক্ষ্য কৰিব পাৰি— ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ খহনীয়াৰ বাবে সত্ৰৰ ঠাই সলনি কৰিবলগীয়া হোৱাত ১৮৮৩ চনত *আসাম বিলাসিনী* কাকতৰ প্ৰকাশ বন্ধ হৈ যায়।

আনহাতে, সেই সময়ছোৱাত জাতীয়তাবাদী ভাৱধাৰাৰ আৱিৰ্ভাবে ধৰ্মালোচনীৰ চাহিদা কমাই অনাটোও বিলাসিনীৰ প্ৰলয়ৰ আন এক কাৰক বুলিব পাৰি।

আকৌ তেতিয়াৰ জিলাধিপতি এ. চি. কেম্পবেলে কাকতখনে ৰাজনীতি চৰ্চা কৰা বুলি ভাবুকি দি কাকতখনৰ প্ৰকাশ বন্ধ কৰাইছিল।

যোৰহাটৰ *আসাম বিলাসিনী* ঃ আউনিআটী সত্ৰৰ পৰা প্ৰকাশিত আন দুখন কাকতো বন্ধ হৈ যোৱাৰ পাছত ধৰ্ম প্ৰকাশ যন্ত্ৰটি তাতে পৰি থাকিল। পাছলৈ যোৰহাটৰ পেস্কাৰ কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই তাৰপৰা ধৰ্ম প্ৰকাশ যন্ত্ৰটি আনি আউনিআটী সত্ৰৰ *আসাম বিলাসিনী*ৰ স্মৃতি আৰু প্ৰেৰণাৰে ১৯১৩ চনত যোৰহাটৰ পৰা *আসাম বিলাসিনী* সাদিনীয়া বাতৰিকাকতৰ ৰূপত পুনৰ আত্মপ্ৰকাশ কৰায়। পূৰ্বৰ দৰেই শীৰ্ষনাম ৰাখি কেৱল 'সাদিনীয়া বাতৰিকাকত', SECOND SERIES এনেদৰে লিখি ভাতৃ ঘনকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যৰ সম্পাদনাত সাদিনীয়া কাকত এখনতকৈ অলপ ডাঙৰ আকাৰৰ ৰাজনৈতিক আৰু জাতীয়তাবাদী সুৰ থকা পৰাক্ৰমী বাতৰিকাকতখন প্ৰকাশ কৰিলে। কাকতখনৰ

মূল্য আছিল এক অনা আৰু বছৰেকীয়া বৰঙণি আঢ়ৈ টকা। কাকতখনৰ মূল বক্তব্য প্ৰকৃততে চৰকাৰ বিৰোধী আছিল আৰু মূল উদ্দেশ্য আছিল ব্যৱসায়িক দৃষ্টিভঙ্গী বিহীন কাকতখনৰ দেশপ্ৰেম, ভাষাপ্ৰেম, স্বাধীনতাৰ প্ৰতি আগ্ৰহ, ইংৰাজক সমালোচনা আৰু কংগ্ৰেছক সমৰ্থনৰ অপৰাধত দুবছৰ কাকতখন বন্ধ ৰাখিবলগীয়া হয়। পুনৰ ১৯২০ চনত প্ৰকাশ আৰম্ভ কৰা হয়।

১৯২৩ চনৰ জুলাই মাহত প্ৰকাশিত কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্য্যই 'আত্মকথা' শীৰ্ষক সম্পাদকীয়ত লিখিছিল "...১৯২১ চনৰ এপ্ৰিল মাহত বিলাসিনী হঠাৎ এদিন অন্তৰ্ধান হ'ল। ... বিলাসিনী হঠাৎ অন্তৰ্ধান হৈ ৰাইজক হতবাক কৰিছিল; কিন্তু কাকতখন ৰাইজৰ বৰ আদৰৰ আছিল আৰু কৰ্তৃপক্ষৰ অপ্ৰিয়ভাজন। অপ্ৰিয়ভাজনতাৰ প্ৰকোপ আৰু প্ৰেছ আইনৰ প্ৰয়োগত বিলাসিনী নিহত হয়। বিলাসিনীয়ে সদায় ৰাইজ বা কৰ্তৃপক্ষৰ অহিতকৰ কথা অকুণ্ঠিতভাৱে প্ৰকাশ কৰিছিল। ৰাইজৰ আবেদন কৰ্তৃপক্ষৰ কৰ্ণগোচৰৰ সহায়ক হ'ব পৰাকে স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ কৰিছিল। কৰ্তৃপক্ষৰ কাৰ্য ৰাইজে সমালোচনা কৰি লিখা মন্তব্য বিলাসিনীয়ে সমৰ্থন কৰিছিল। অৱশ্যে কৰ্তৃপক্ষৰ প্ৰজাহিতকৰ কাৰ্যৰ শলাগ বিলাসিনীয়ে নোলোৱাকৈ নাথাকিছিল।

কাকতখনৰ সম্পাদকীয়বোৰ অতিশয় সময়োপযোগী আৰু তাৎপৰ্যপূৰ্ণ আছিল। সম্পাদকীয় স্তম্ভটিৰ ওপৰত 'শ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ' বাক্যাংশ আৰি দিয়া হৈছিল। নৱম বছৰৰ ১৫শ সংখ্যাত 'লোকেল ব'ৰ্ড আৰু মিউনিচিপালিটি' ৰচনাটিত স্বৰাজ পাবৰ উপযুক্ত হোৱাৰ যুক্তি আগবঢ়াইছে। দুয়োটি বিভাগ ৰাইজক চলাবলৈ ইংৰাজ চৰকাৰে ভাৰ দিয়াৰ উল্লেখ আছে। তেনে ক্ষেত্ৰত দায়িত্বশীল ব্যক্তিসকলৰো নিজৰ কৰ্তব্যবোধৰ জ্ঞান থাকিব লাগিব। কামৰ উপযুক্ত নহয় তেনে লোকে এই কামৰ দায়িত্ব নোলোৱাই ভাল। এই প্ৰসঙ্গত ১৯৫২ চনত প্ৰকাশিত *নতুন অসমীয়া* কাকতত বীৰেন্দ্ৰকুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্যই লিখিছে— "*আসাম বিলাসিনী* দেখিবলৈ আপচু; আজিকালি পটুৰৈয়ে তেনে কাগ এলাগী বুলি দলিয়াই পেলাব।" ডবল কলম এটিও নাই, বিদেশী বা অসমৰ বাহিৰৰ বাতৰিবোৰে সম্ভৰ কলিকতীয়া দৈনিকবোৰৰ পৰা অনুবাদ কৰা। ...একমাত্ৰ স্থায়ী বস্তু আছিল সম্পাদকীয়টো।" পিছে খেলা-ধূলা বা থিয়েটাৰ আদিৰ খবৰ পোৱা নগৈছিল। কিন্তু কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈয়ে এক নম্বৰৰ বাবে বি.এ. প্ৰথম শ্ৰেণী হেৰুওৱা, গোপীনাথ বৰদলৈৰ নিচিনা ডেকাই কিংছ কমিচনলৈ যাব বিচৰা, নীলমণি ফুকনে অসম কাউন্সিলত স্বায়ত্ত শাসনৰ বিৰোধিতা কৰা, গৰ্ডন চাহাবৰ অসমীয়া আৰু সত্যনাথ বৰা-গঙ্গাগোবিন্দ ফুকনৰ ইংৰাজীত বক্তৃতা, 'অসমত অসম বায়স্কোপ'ৰ বিজ্ঞাপন, চৰকাৰী বিভাগবোৰত অসমীয়া মানুহক চাকৰি দিয়াৰ দাবী আদি খবৰবোৰেই স্থান অধিকাৰ কৰি আছিল। এইবোৰ আমাৰ মহাৰণৰ আগৰ অসমীয়া শিক্ষিত, মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ একোটি প্ৰচেষ্টা। ১৯২০ চনত 'নন ক'পাৰেচনৰ প্ৰচাৰ' নামেৰে এটি বিশেষ সংখ্যা উলিয়ায়। ইয়াত ছদ্মনামেৰে লিখা প্ৰকাশ হৈছিল। ১৯২৩ চনত

স্বৰাজ দলৰ ৰাজনীতিৰ বাবেই হয়তো বিলাসিনীয়ে 'গৱর্ণৰ ৰিডৰ ভাষণ' শোষণ তত্ত্ব মাটিৰ পুনৰ বন্দবস্তীটো ব্যৱসায়ৰ কথা থকা বাবে সম্পাদকীয়ৰ যোগেদি প্রচাৰ কৰিছিল। শেষৰ ফালে বিলাসিনীৰ সম্পাদকীয়ৰ ভাষা চোকা হৈছিল। জনসাধাৰণৰ মাজত জনপ্রিয় হ'লেও ইংৰাজ বিৰোধী ধাৰাবাহিক প্রবন্ধ প্রকাশ হোৱাৰ পাছত সম্পাদক কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচার্য্যৰ বিপত্তিৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। তেওঁৰ পেন্সন চৰকাৰে বন্ধ কৰি দিয়াত প্রেছৰ কর্মচাৰীক দৰমহা দিব নোৱাৰা হ'ল। নিজে আখৰ বাচি কাকত ছপা কৰিবলগীয়া দিন উপস্থিত হ'লগৈ। শেষত কাকতখন ডাকত পঠিয়াবলৈ ৫ টকাটিৰো অভাৱ হ'ল। গতিকে ধর্মপ্রকাশ ছপাশাল বিক্রী কৰিব লগা হ'ল আৰু তাৰ লগে লগে ১৯২৪ চনত বিলাসিনীৰ প্রকাশ চিৰদিনলৈ বন্ধ হৈ গ'ল। অৱশ্যে কাকতখনত প্রকাশিত 'আবকাৰী দোকান', 'ৰাইজৰ ৰোহ', 'সহযোগিতা বর্জন', স্কুল-কলেজ কিয় এৰিব লাগে, ৰিফর্ম গৱর্ণমেণ্ট আদি শীর্ষক সম্পাদকীয় প্রবন্ধৰ বাবে কাকতখনে জৰিমনা ভৰিব লগা হৈছিল— যিটো কাকতখনৰ মৃত্যুৰ কাৰণ। বিলাসিনীৰ মৃত্যু নিঃসন্দেহে অসমৰ সংবাদ-পত্রৰ ইতিহাসৰ এক মর্মান্তিক ঘটনা। কিন্তু জটিল সন্ধিক্ষণত অসমৰ জনসাধাৰণক *আসাম বিলাসিনী*য়ে যি সাহস আৰু নেতৃত্ব দিলে সেয়া পাহৰিব পৰা বিধৰ নহয়।এনে নির্ভীক আৰু প্রতিবাদী সংবাদ-পত্র সতকাই পোৱা নাযায়।এই উদ্যমেৰে ধাৰাবাহিকভাৱে বিলাসিনী ছপা হৈ থাকিলে অসম বুৰঞ্জীৰ এটি অংশ সুকীয়াকৈ পঢ়িব পৰা গ'লহেঁতেন। কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচার্য্যৰ *আসাম বিলাসিনী* বিলোপ হোৱাৰ ৬০ বছৰ পাছত ১৯৮৭ চনত *নতুন অসম বিলাসিনী* নামৰ এখন সাদিনীয়া বাতৰিকাকতে ভূমুকি মাৰিছিল। প্রস্তাৱনা সংখ্যাত মুখ্য সম্পাদক নলিনীধৰ ভট্টাচার্য্যই এইখন কাকত কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচার্য্যৰ নামতেই উৎসর্গা কৰা বুলি উল্লেখ কৰিছে। এবছৰতকৈ কম দিন চলা এইখন কাকত পূর্বৰ দুখন বিলাসিনীৰ নিচিনা বিশেষ বৰঙণি নাই। দুয়োখন বিলাসিনীয়েই অসমীয়া জাতিক মুমূর্ষু পৰিস্থিতিৰ সার্থক নেতৃত্ব দিয়াৰ প্রয়াস কৰিছিল। সেয়ে সংবাদ-পত্রৰ সংগ্রাম আৰু উত্তৰণৰ ইতিহাসৰ এক অবিস্মৰণীয় অগ্রদূত।

৩.৩.২ *আসাম বিলাসিনী*ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

ক) এখন গ্রহণযোগ্য অসমীয়া অভিধানৰ অভাৱত দুখিলা পাতৰ কাকতখনৰ বর্ণাশুদ্ধিৰ পিনে মন নকৰা সত্ত্বেও ভাষা, বাক্য গাঁথনি আদি ওখ খাপৰ আছিল।

খ) আসাম বিলাসিনীয়ে পুৰণি কথন ৰীতি ত্রুটীপূর্ণভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিলেও অসমীয়া ভাষাক খহনীয়াৰ পৰা ৰক্ষা কৰা বুলি ক'ব পাৰি।

গ) অসমীয়া 'ৰ'ৰ সলনি বঙলা 'র'হে পত্রিকাখনত পৰিলক্ষিত হয়।

ঘ) অসমীয়া লিপিৰে লিখা এই সংস্কৃত শ্লোক দুটিৰে আলোচনীখনে নিজৰ পৰিচিতি আৰু নীতি ঘোষণা কৰিছিল।

ঙ) 'সম্বাদাবলী' শিৰোনামৰ সৈতে বিবিধ বিষয়ৰ এটি দেশীয় সংবাদৰ শিতান সন্নিৱিষ্ট কৰিছে।

চ) কবি ভোলানাথ দাসে বঙ্গৰ কবি মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ অমিত্রাক্ষৰ ছন্দৰ কাব্যৰ অনুকৰণতেই লিখা 'সীতা হৰণ কাব্য'ৰ কিছু অংশ প্রথমবাৰ ইয়াত প্রকাশিত হয়।

ছ) আউনিআটী সত্রৰ *আসাম বিলাসিনী*ৰ স্মৃতি আৰু প্রেৰণাৰে ১৯১৩ চনত যোৰহাটৰ পৰা *আসাম বিলাসিনী* সাদিনীয়া বাতৰিকাকতৰ ৰূপত পুনৰ আত্মপ্রকাশ কৰে।

জ) *অৰুণোদই*ৰ প্রতিদ্বন্দ্বী হিচাপে আৰু হিন্দু ধর্ম প্রচাৰক মাধ্যম ৰূপে গ্রহণৰ সঙ্কল্প লৈ *আসাম বিলাসিনী*ৰ জন্ম।

ঝ) ১৮৮৩ লৈকে সুদীর্ঘ বাৰ বছৰ সংবাদ-পত্র আৰু ছপাশালৰ লগত অসমীয়া জাতিটোক জড়িত হ'বলৈ সাহস আৰু প্রেৰণা যোগোৱা একমাত্র কাকত *আসাম বিলাসিনী*।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ *অৰুণোদই*ৰ প্রতিদ্বন্দ্বী হিচাপে *আসাম বিলাসিনী*ৰ এটি চমু আলোচনা আগবঢ়াওক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৩ *আসাম নিউজ*

১৮৮২ চনত মাহেকীয়া কাকত *আসাম বিলাসিনী*ৰ জীৱিত কালত গুৱাহাটীৰ পৰা *আসাম নিউজ* প্রকাশিত হয়। এইখনেই প্রথম অসমীয়া সাপ্তাহিক বাতৰিকাকত। কাকতখন অসমীয়া আৰু ইংৰাজী দুয়োটা ভাষাত প্রকাশিত হৈছিল। মাণিক চন্দ্র বৰুৱা আৰু অন্নদাচৰণ ঢেকিয়াল ফুকনৰ (আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ পুত্র) দ্বাৰা ব্যৱসায়-বাণিজ্য কৰাৰ ক্ষেত্রত পাশ্চাত্যৰ আৰ্হিত প্রতিষ্ঠিত অসমৰ প্রথম বিখ্যাত ব্যৱসায়ী প্রতিষ্ঠান 'বৰুৱা-ফুকন ব্রাদার্চ'। উক্ত প্রতিষ্ঠানৰ পৃষ্ঠপোষকতাত 'আসাম প্রিণ্টিং কর্পোৰেচন'ত মুদ্রিত হয়। *আসাম নিউজ* কাকতখনৰ সম্পাদক হ'ল হেমচন্দ্র বৰুৱা। আধুনিক অসমীয়া ভাষাৰ এজন প্রধান দ্রষ্টা আৰু স্রষ্টা হেমচন্দ্র বৰুৱাই সম্পাদনা কৰা *আসাম নিউজ* কাকতখনে অসমীয়া সাংবাদিকতাক বহুদূৰ আগবঢ়াই লৈ গ'ল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই স্বীকাৰ কৰিছে, "...বাস্তৱিকতে *আসাম নিউজ* পঢ়ি তাৰ অসমীয়া লিখাৰ গঢ়ৰ ফালে ভালকৈ মন দিহে প্রথমতে মই অসমীয়া ভাষাত ৰচনা লিখিবলৈ শিকো।" সত্যেন্দ্রনাথ শর্মাৰ মতে, "এই কাকতেই বর্তমান অসমীয়া বর্ণবিন্যাস পদ্ধতিৰ মান স্থিৰ কৰি দিয়ে...।" ইংৰাজী 'Newspaper' শব্দটোৰ অসমীয়া ৰূপান্তৰ 'বাতৰিকাকত' এইখন কাকততে প্রথম ব্যৱহাৰ কৰা হয় বুলি কোৱা হৈছে। মন কৰিব যে, পুথি সমালোচনাৰ ক্ষেত্রত *আসাম নিউজ* বাটকটীয়া। অসমৰ জুডিচিয়েল কমিছনাৰ অফিচাৰ

ছুপাৰিটেণ্ডেণ্টৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ পাছতেই হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই কাকতখনৰ সম্পাদনাৰ কাম হাতত লয়। গতিকে মুকলিকৈ ইংৰাজ চৰকাৰৰ কিছুমান কাম-কাজৰ সমালোচনা কৰাৰ সুযোগ লৈছিল। যিটো কাম পূৰ্বৰ কাকত দুখনে কেতিয়াও কৰিব পৰা নাছিল। প্ৰজাৰ প্ৰতি চৰকাৰে কৰা অনিয়মৰ বিপক্ষে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই কাকতৰ জৰিয়তে মাত মাতিছিল। এফালে ৰাইজৰ অভাৱ-অভিযোগ আৰু আনফালে চৰকাৰৰ প্ৰশাসনীয় ৰীতি-নীতি দুয়োটিলৈ মন দিহে *আসাম নিউজ*ৰ সম্পাদনাৰ নীতি নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। সাধাৰণতে কাকতৰ সম্পাদকক 'Political Radical' বুলি সমালোচনা কৰা হৈছিল, যিটো সত্য বুলি প্ৰমাণিত হৈছিল।

১৮৮৫ চনত *আসাম নিউজ*ৰ প্ৰকাশ বন্ধ হৈ যায়। সকলো দিশত আগবঢ়া এনে এখন কাকতৰ আয়ুস ইমান কম কিয় হ'ল সেই বিষয়ে তথ্য পোৱা নাযায়। এই সম্পৰ্কত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ শাৰীৰিক অসুস্থতাই ঘাই কাৰণ বুলি উল্লেখ কৰিলেও হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই পিছে *আত্মজীৱনী চৰিত*ত লিখিছে— "...আনৰ পৰা অধিক সহায়তা নোলোৱাকৈ একেহাতে সেই কাকত চলাওঁ; কিন্তু কওঁতে বেজাৰ লাগে যে সি চিৰজীৱী নহ'ল।" চৰকাৰৰ দৃষ্টিত পেলোৱা স্থানীয় অভাৱ-অভিযোগ আৰু সম্পাদকীয় প্ৰবন্ধ অসমীয়া-ইংৰাজী দুয়োটি ভাষাতে লিখা হৈছিল। বিখ্যাত ৰাজনীতিবিদ মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু বাঙালী ভদ্ৰলোক অভয়শঙ্কৰ গুহই ইংৰাজী অংশ লিখাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় আগবঢ়াইছিল। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ভাষাৰ বলতেই কাকতখনে উচ্চ স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। চৰকাৰে দেশী চিভিলিয়ানৰ পেন্সন বন্ধ কৰা সম্পৰ্কত বিচৰা পৰামৰ্শ হেমচন্দ্ৰই কাকতখনৰ জৰিয়তেহে দিছিল। তেনেদৰে চিটা দিয়া, দেৱালয়ৰ নিয়ম-কানুন, কানি আয়োগৰ ওচৰত দাখিল কৰা সাক্ষ্য আদি সম্পৰ্কত পৰামৰ্শাৱলী *আসাম নিউজ*যোগে কৰ্তৃপক্ষক জনাইছিল। এই পৰামৰ্শ অথলে নোযোৱাৰ এটি উদাহৰণ হ'ল, দৰং জিলাত থকা কুপ্ৰথা 'বেগাৰ ধৰা'ৰ বিষয়ে কাকতখনত সমালোচনা প্ৰকাশ পোৱাত কৰ্তৃপক্ষই প্ৰথাটি উঠাই দিয়ে। অসমৰ ৰাইজৰ উন্নতিৰ অৰ্থে স্থাপিত আসাম এছোচিয়েশ্যনৰ লক্ষ্য পূৰণৰ বাবে দেশবাসীৰ পৰা দান-বৰঙণি বিচাৰি ১৮৮২ চনৰ জুলাই সংখ্যাত এটি গোহাৰি প্ৰকাশ কৰে। নানা উৎসৰ পৰা খবৰ গোটাই আনি ছপোৱাৰ লগতে অশুদ্ধ বুলি ভবা প্ৰবন্ধৰ লেখকক "আপোনাৰ চিঠিয়ে আমাৰ ফটা কাকতৰ পাচিতহে ঠাই পালে" —বুলি টানকৈ সমালোচনা কৰিবলৈ দ্বিধাবোধ কৰা নাছিল।... সততে নিজৰ মত নেৰা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ গঢ় দেখি সৰ্বসাধাৰণ ৰাইজে ইতিকিং কৰিবলৈ এৰা নাছিল "কি ভাতখোৱা মাছখোৱা ভাষাৰে বাতৰিকাকত লেখে?" হেমচন্দ্ৰই ভালেমান ইংৰাজী শব্দৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ উলিয়াইছিল। পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ মন্তব্যটি এইখিনিতে মন কৰিব, "*আসাম নিউজে* যি ভাষা শিকাই গ'ল, আজিকালি অসমীয়া অসমীয়া গদ্য-ভাষাই তাকেহে আওৰাইছে"। বেজবৰুৱাৰ মতে, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ কাপৰ গুণত *আসাম নিউজে* অতি শীঘ্ৰে ওখ ঠাই অধিকাৰ

কৰিছিল। সকলো মানুহে অতি আগ্রহেৰে কাকতখন পঢ়িছিল। পূৰ্বৰ *আসাম বিলাসিনী*ত বাক্য-বিন্যাস প্রণালী, ব্যক্তিগত আক্রমণে সমাদৰ হেৰুওৱাৰ বিপৰীতে 'দোষ-ত্রুটিহীন' আৰু ৰসাল ভাষাৰ সেই কালৰ উপযোগী এইখন *আসাম নিউজে* সকলোকে হৰ্ষ দিয়ে। মন কৰিব পাৰে যে, যিগৰাকী লেখকক পৰৱৰ্তী পণ্ডিত-সাহিত্যিকে লিখাৰ ক্ষেত্রত আৰ্হি স্বৰূপে লৈছিল, সেইগৰাকী বেজবৰুৱাই পূৰ্বৱৰ্তী ভাষাৰ ওজা হেমচন্দ্র বৰুৱাক তেওঁৰ আদর্শ কৰি লোৱাটো সাধাৰণ কথা নহয়। আধুনিক অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যলৈ *আসাম নিউজ*ৰ গুৰুত্ব ইয়াৰ পৰাই অনুমান কৰিব পাৰি।

অসমৰ কোনোবা স্থানত নিশ্চয় *আসাম নিউজ*ৰ কিছু সংখ্যা সংৰক্ষিত হৈ আছে বুলি অনুমান কৰা হৈছে। পিছে সেয়া উদ্ধাৰ কৰিব পৰা হোৱা নাই। এতিয়ালৈ যিখিনি *আসাম নিউজ* বুলি সামান্য তথ্য পোৱা হৈছে সেয়া নিউজ বা বাতৰি নহয়, কাকতখনৰ এটি আভাসহে মাথোন। ফুলস্কেপ আকাৰৰ আঠপিঠীয়া সাদিনীয়া বাতৰিকাকতৰ প্রথম পৃষ্ঠাত এনেদৰে লিখা আছিল।"

আসাম নিউজ

সাদিনীয়া অসমীয়া-ইংৰাজী বাতৰিকাকত

The Assam News

কাষ্যংবা সাধয়েচ্ছৰীৰংবা পাতয়েদ্বুধঃ

সোমবাৰ, ১৪ ভাদ, ১৮০৪ শক,

২৮ আগষ্ট, ১৮৮২

ইয়াত হৰিবিলাস আগৰৱালাৰ দ্বাৰা প্রকাশিত *কীর্ত্তন* পুথিৰ বিষয়ে এনেদৰে আছে... "এই দেশত বৈষ্ণৱ ধর্ম প্রচাৰ কৰোঁতে ° শঙ্কৰ আৰু তেওঁ শিষ্য মাধৱদেৱে সংস্কৃত *ভাগৱত* আদি পুথিৰ বৈষ্ণৱ ধর্ম সম্বন্ধীয় কোনো অংশ ভাঙ্গি অসমীয়া ভাষাৰে ভালেমান শব্দ পুথি কৰি থৈ গৈছে। আৰু বোধহয় অসমীয়া ভাষাত তেওঁবিলাকেই আদি কবি আছিল।..." হৰিবিলাস বাবুৰে *কীর্ত্তন* পুথি আগেয়ে এবাৰ ছপাইছিল। এই দ্বিতীয়বাৰ। দুয়োবাৰৰ পুথি আমি দেখিছোঁ আৰু তেওঁ যে শুদ্ধৰূপে ছপাবৰ নিমিত্তে প্রচুৰ পৰিশ্রম কৰিছে তাকো আমি বুজিছো।..." 'ল'ৰাৰ নিজা পুথি' বুলি আন এখন সম্পর্কে লিখিছে— "গুৱাহাটীৰ নর্মেল ইস্কুলৰ হেডমাষ্টৰ শ্রীযুত বাবু ব্রজপতি বন্দোপাধ্যায়ৰ দ্বাৰা লিখিত আৰু প্রকাশিত, ...ব্রজপতি বাবু বঙ্গালী। অসমীয়া ভাষা তেওঁৰ সম্বন্ধি বিদেশী তথাপিও যে তেওঁ সেই ভাষাৰে এখন পুথি লিখিছে, তাৰ বাবে তেওঁ ধন্যবাদৰ পাত্র..."। বেণুধৰ শর্মাই কাকতখনত দুটি বিজ্ঞাপনৰ নমুনা উল্লেখ কৰিছে। এই দ্বিভাষী কাকতখনৰ যোগেদি অসমীয়া বর্ণবিন্যাস পদ্ধতিৰ এটা মান স্থিৰ কৰাৰ লগতে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ এটা গঢ় হেমচন্দ্র বৰুৱাই দিয়ে। অৱশ্যে অশুদ্ধ ভাষাৰ লিখা প্রবন্ধৰ ৰচকক চোকা বাক্যবাণ নিক্ষেপ কৰা বাবে সমসাময়িক বহুতো

লেখক ভগ্ন মনোৰথ হ'বলগীয়া হৈছিল। বৰুৱাৰ ব্যক্তিত্বৰ পৰশত কাকতখনে পাইছিল এক মর্যাদা আৰু গাম্ভীর্য। কাকতখনৰ যোগেদি সমাজ আৰু কিতাপ এই দুয়োটাৰে তীক্ষ্ণ আৰু সুস্থ সমালোচনাৰ বাট মুকলি কৰি দিলে। পুথি সমালোচনাৰ বাবে সমীক্ষিত পাঠৰ প্রসঙ্গ প্রথমে ইয়াতেই উত্থাপন কৰে। *আসাম নিউজ* বন্ধ হোৱাৰ পিছত ১৮৯৪ চনত *আসাম* নামৰ দ্বিতীয়খন সাপ্তাহিক কাকত গুৱাহাটীৰ শিক্ষানুৰাগী ব্যক্তি কালীৰাম বৰুৱাই *আসাম নিউজ*ৰ আর্হিত দ্বিভাষী (অসমীয়া-ইংৰাজী) কাকতখন প্রকাশ কৰে। ইয়াত মানিক চন্দ্র বৰুৱাই ইংৰাজী আৰু সত্যনাথ বৰাই অসমীয়া ভাগত সহায় আগবঢ়াইছিল। সাত বছৰ চলি ১৯০১ চনত কাকতখনৰ বিস্তৰ ক্ষতিৰে সৈতে ছপা কার্য বন্ধ হয়।

জানি থোৱা ভাল

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই তেওঁৰ আত্মজীৱনী *মোৰ জীৱন সোঁৱৰণত* কৈছে, "*আসাম নিউজে* নিশ্চয় অসমীয়া ভাষাৰ যুগান্তৰ উপস্থিত কৰিলে।"

৩.৩.৪ *আসাম নিউজৰ* বৈশিষ্ট্যসমূহ

ক) *অৰুণোদই* কাকততে সাহিত্যিক জীৱন আৰম্ভ কৰা হেমচন্দ্র বৰুৱাই *অৰুণোদই*ৰ বানান পদ্ধতিৰ প্রতি প্রত্যাহ্বান জনাই মিছনেৰীসকলৰ মত সলাই পেলাইছিল।

খ) কাকতখনৰ মূল মন্ত্র কাকতখনৰ সমুখ ভাগত লিখা আছিল।

গ) সম্পাদকীয় প্রবন্ধ অসমীয়া-ইংৰাজী দুয়োটা ভাষাতেই লিখা হৈছিল।

ঘ) পুথি সমালোচনাৰ ক্ষেত্রত *আসাম নিউজ* বাটকটীয়া।

ঙ) বর্তমান অসমীয়া বর্ণবিন্যাস পদ্ধতিৰ মান স্থিৰ কৰা হয় এই কাকতত।

চ) অসমীয়া আৰু ইংৰাজী দুয়োটা ভাষাতে লিখা প্রথম সাদিনীয়া বাতৰিকাকত।

ছ) সত্যেন্দ্রনাথ শর্মাৰ মতে, *আসাম নিউজ* কাকতখনে প্রকৃতার্থত অসমীয়া আখৰ জোঁটনিৰ বর্তমানৰ গঢ়টোক স্থায়িত্ব প্রদান কৰিছিল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ২ ঃ প্রথম দ্বিভাষী সাদিনীয়া কাকত *আসাম নিউজ* কাকতখনে কিয় উচ্চ স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল? চমুকৈ লিখক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৫ *মৌ*

অসমীয়া সংবাদ-পত্রৰ ইতিহাসত মাহিলী কাকত *মৌ*ৰ স্থান দশম। ১৮৮৬ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহৰ পৰা ১৮৮৭ চনৰ মার্চ মাহলৈ মাত্র চাৰিটা সংখ্যা প্রকাশ হৈ বন্ধ হৈ

যোৱা হৰনাৰায়ণ বড়া (হৰনারায়ণ বড়া) সম্পাদিত *মৌ* কাকতৰ ভূমিকা নুই কৰিব নোৱাৰি। ১৮৮৬ চনৰে মে' মাহত নিজৰ পত্নীলৈ লিখা এখন চিঠিত উল্লেখ থকা মতে *মৌৰ* দৰে কাকত এখন প্ৰকাশৰ কথা বলিনাৰায়ণ বৰাই কিছুদিন আগৰ পৰা চিন্তা নকৰাকৈ নাছিল। মহেশ্বৰ নেওগৰ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখাত* তেওঁ যুক্তি দৰ্শাই পৰিচয় দিছে এনেদৰে— "হৰনাৰায়ণ বৰাৰ সম্পাদিত বলিনাৰায়ণ বৰাৰ *মৌ*।" *মৌ* প্ৰকাশৰ উদ্দেশ্য অসমত নতুন সামাজিক চেতনাৰ উন্মীলন।

মৌৰ প্ৰকাশ কালত বলিনাৰায়ণ বৰা এছিষ্টেণ্ট ইঞ্জিনিয়াৰ হিচাপে চৰকাৰী চাকৰি কৰি থকা বাবে সম্পাদকৰ নামটিৰ স্থান ভাতৃক দি আলোচনীখনৰ সমস্ত কাৰ্য অকলশৰে সম্পন্ন কৰিছিল। আলোচনীখন ছপোৱাৰ বাবদ প্ৰয়োজনীয় অৰ্থ বৰাই বহন কৰিছিল। প্ৰকাশিত সকলোবোৰ প্ৰবন্ধ বৰাই নিজে ৰচনা কৰা কামফেৰাও কৰিছিল। মাত্ৰ চাৰিটা সংখ্যাৰ *মৌত* প্ৰকাশিত বৰাৰ নিজৰ প্ৰবন্ধবোৰত অসমৰ শিক্ষা, সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক অৱস্থা, ৰাজহ আৰু ভূমি ব্যৱস্থা, স্ত্ৰী-স্বাধীনতা, সাময়িক প্ৰসঙ্গ আদিয়েই প্ৰাধান্য লাভ কৰিছিল। ইয়াৰ মাজেদি সেই সময়ৰ উচ্চশিক্ষিত উদাৰ, নৰমপন্থী, মাতৃভূমিৰ উন্নতিৰ চিন্তা কৰা ব্যক্তিৰ অভিমতহে প্ৰকাশিত হৈছে। ধীৰে ধীৰে প্ৰশাসনীয় আৰু সামাজিক সংস্কাৰ *মৌৰে* বিচাৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত ক'ব পৰা যায় যে, "স্ত্ৰীশিক্ষা অপ্ৰয়োজনীয় বুলি *মৌত* উল্লেখ কৰা নাই; কিন্তু তিৰোতাৰ শিক্ষা আৰু স্বাধীনতা সম্পৰ্কত ব্যক্ত কৰা মন্তব্য সাম্প্ৰতিক কালৰ দৃষ্টিত উদাৰ বুলি ক'ব নোৱাৰি।" বৰাৰ মতে "তিৰুতাক পঢ়িবলৈ দিয়া বেয়া কথা নহয়; কিন্তু... কি ডাক্তৰ বা উকিল হই মুনিহৰ ব্যৱসায়বোৰ চলাব ইও বাঞ্ছনীয় নহয়।" এই কথাত বৰাৰ চিন্তাৰ অস্পষ্টতা আৰু স্ববিৰোধিতা প্ৰকট কৰি তুলিছে। তেওঁৰ স্পষ্ট মত— "ঘৰেই ছোৱালীৰ ঘাই পঢ়াশালী"; নাৰী পুৰুষৰ অধীন আৰু পুৰুষ আৰ্থিক পৰিস্থিতিৰ অধীন।

পশ্চিমীয়া শিক্ষা, আচাৰ-নীতি অন্ধভাৱে ভাৰতীয়সকলে অনুকৰণ নকৰি দেশ, কাল আৰু পাত্ৰৰ উপযোগিতা চাইহে গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে *মৌৰে* উপদেশ দিছে। অসমৰ চাহ বাগানৰ বনুৱা সম্পৰ্কত আগবঢ়োৱা অভিমতে সেই সময়ৰ ডেকাচামক উত্তপ্ত কৰি তুলিছিল। অৱশ্যে কেইখনমান বঙলা কাকতে অতিৰঞ্জিতভাৱে চাহ বাগিচাৰ বনুৱাৰ দুৰ্দশাৰ বৰ্ণনা দাঙি ধৰিলেও বলিনাৰায়ণ বৰাই বনুৱাৰ একপক্ষীয় স্বৰ্গসুখৰ চিত্ৰ প্ৰদৰ্শন কৰিছে। বৰাৰ দৃষ্টিভঙ্গী খেতিয়ক আৰু বনুৱাৰ প্ৰতি থকা অৱজ্ঞামিশ্ৰিত পুতৌৰে ভৰপূৰ। প্ৰয়োজন অনুসৰি বৰাই চৰকাৰক তীব্ৰ সমালোচনা নকৰাকৈও থকা নাই। *মৌৰে* শাসনৰ উন্নতিৰ নিমিত্তে উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিত সক্ৰিয় ৰাজনৈতিক আন্দোলনত বিশ্বাস নকৰিছিল। বঙালী-অসমীয়াৰ পাৰস্পৰিক বিদ্বেষক প্ৰশ্ৰয় নিদি বঙালী উচ্চমান্যতা আৰু অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰতি থকা অৱজ্ঞাক নিন্দা কৰা হৈছে। অৱশ্যে *মৌত* প্ৰকাশিত দুই-এটি মন্তব্য ভাষাৰ বিকাশৰ দুৰ্ঘোৰ পৰিপন্থী বুলি কোৱা হৈছে। কিন্তু আনফালে সেই সময়ত একপ্ৰকাৰ অভাৱনীয় সৰ্বভাৰতীয় সংহতিমূলক দৃষ্টিভঙ্গীৰ

অসমীয়াসকলক ঠেক মনোবৃত্তি পৰিহাৰ কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা কথাটি মন কৰিবলগীয়া। *মৌ* বি. চি. চৰকাৰৰ দ্বাৰা বহু বাজাৰ ষ্ট্রিটৰ 'ইণ্ডিয়া প্রেছ'ত ছপা হৈছিল। বছৰেকীয়া বৰঙণি ৩ টকা আৰু প্রতিটো সংখ্যাৰ দাম ছ অনা। প্রতিটো সংখ্যাৰ প্রবন্ধসূচীৰ ওপৰত মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ কাব্যৰ পংক্তি দিয়া হৈছিল—

"ৰচ মধুচক্র, গৌড়জন যাহে
আনন্দে কৰিবে পাণ সুধা নিৰবধি।"

সমসাময়িক সমাজখনে বৰাক আঁকোৱালি নোলোৱাটো বৰাৰ দোষ নহয়। কলিকতীয়া প্রবসুৱা ছাত্র কিছুমানৰ বিৰোধিতাৰ ফলশ্রুতিত কাকতখন বন্ধ কৰিবলগীয়া হয়। আনহাতে, নগাঁৱত থাকি কলিকতাৰ পৰা আলোচনী প্রকাশ কৰা কামটো যথেষ্ট কঠিন হৈ পৰা কথাটিও নুই কৰিব নোৱাৰি। এই সম্পর্কত *মোৰ জীৱন সোঁৱৰণত* লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই এনেদৰে লিখিছে— "আমি লৰালি কৰি তেতিয়া নুবুজিলোঁ যে *মৌৰ* নিচিনা এখন ভাল কাকত বধ কৰি আমাৰ দেশৰ কি অনিষ্টকে সাধন কৰিলোঁ।" সম্পাদনা, প্রতিবেদন, ৰচনা প্রস্তুতকৰণ, গ্রাহকৰ উদাসীনতা, বাণিজ্যিক বিফলতা, কলিকতীয়া অসমীয়া ছাত্রৰ আক্রমণ আদি মিলি হোৱা সৰু নাৱত গুৰুভাৰ লৈ *মৌ* বুৰিল। *মৌৰ* নতুন ঠাঁচৰ বৌদ্ধিক আবেদনৰ প্রতি সঁহাৰি নজনোৱা বাবে অসমীয়া মানুহখিনিৰ সুস্থ জীৱন-দর্শন গঢ়ি নুঠিল। অসমীয়া সাহিত্যত তেওঁৰ অৱদান সামান্য হ'লেও ঊনবিংশ শতিকাৰ এজন বুদ্ধিদীপ্ত অসমহিতৈষী ব্যক্তি ৰূপে বলিনাৰায়ণ বৰাৰ নাম সদায় মনত ৰখা উচিত।

জানি থোৱা ভাল

১৮৮৬-৮৭ চনত প্রায় কুৰিগৰাকীমান অসমীয়া ভাষী লেখক-লেখিকা থকা সত্ত্বেও মাত্র এজন লেখকৰ এটি ৰচনা *মৌৰ* চতুর্থ আৰু শেষ সংখ্যাত ছপা হোৱা বুলি অনুমান কৰা হয়।

৩.৩.৬ *মৌৰ* বৈশিষ্ট্যসমূহ

ক) সমাজ ব্যৱস্থাৰ সুস্থিৰ পৰিৱর্তন সাধনেৰে ক্রমে প্রশাসনীয় আৰু সামাজিক সংস্কাৰ।

খ) বর্তমানৰ পটভূমিত কিছুমান অভিমত প্রতিক্রিয়াশীল। স্ত্রীশিক্ষাৰ আৰু স্বাধীনতা সম্পর্কে *মৌৰে* উদাৰ মত পোষণ কৰা নাই।

গ) নাৰীৰ কর্মস্থল ঘৰখন। গতিকে পুৰুষে লোৱা পশ্চিমীয়া শিক্ষা নাৰীৰ উপযোগী নহয়। *মৌৰ* প্রথম সংখ্যাতেই 'তিৰুতাৰ বন কি?' আৰু দ্বিতীয় সংখ্যাত 'পুৰুষ স্বাধীনতা' এই দুটি ৰচনা ছপা হৈছিল। *মৌৰে* সেই সময়ত নাৰীৰ সামাজিক স্বাধীনতাতকৈ পুৰুষৰ আর্থিক স্বাধীনতাক অধিক গুৰুত্ব দিছিল।

ঘ) দেশ-কাল-পাত্ৰৰ উপযোগিতা চাই পশ্চিমীয়া আচাৰ-নীতি অনুকৰণ কৰিবলৈ উপদেশ দিছে।

ঙ) চাহ-বাগিচাৰ বনুৱা সম্পৰ্কত *মৌত* আগবঢ়োৱা মতৰ কিছু সত্যতা আছে। ডেকাশক্তি উথলি উঠা মন্তব্যও তাত নথকা নহয়।

চ) ঊনবিংশ শতিকাৰ উচ্চ শিক্ষিত মধ্যবিত্ত চাকৰিয়ালৰ খেতিয়ক আৰু বনুৱাৰ প্ৰতি থকা অৱজ্ঞাসূচক পুতৌৰ ভাব বৰাৰ দৃষ্টিভঙ্গীত ফুটি উঠিছে।

ছ) শিক্ষা বিস্তাৰত গাফিলতি কৰা বাবে অসম চৰকাৰৰ কঠোৰ সমালোচনা কৰা হৈছে। *মৌত* প্ৰকাশিত 'ইংৰাজি শিক্ষা' আৰু 'উচ্চ শিক্ষা' শীৰ্ষক ৰচনা দুটিত বৰাৰ পূৰ্ঠ মন আৰু অশান্ত চেতনাৰ পৰিচয় আছে।

জ) সমজুৱা শিক্ষাৰ পৰিৱৰ্তে বৃত্তিমূলক শিক্ষাদানৰ সপক্ষে মত পোষণ কৰিছে।

ঝ) ভাৰতীয় জাতীয় মহাসভা স্থাপন আৰু আদৰ্শৰ প্ৰতি সহানুভূতি প্ৰকাশ কৰিছে।

ঞ) বৃটিছ শাসনৰ দ্ৰুত অৱসান নিবিচাৰি *মৌৰে* অৱশ্যেই এই সময়ছোৱাত অসমীয়া সমাজখনত প্ৰচলিত কুপ্ৰথা কিছুমানৰ দূৰীকৰণৰ হকে মন্তব্য আগবঢ়াইছিল।

ট) ইতৰ প্ৰাণী আৰু সভ্য মানুহ এই দুটি শ্ৰেণীত জনসাধাৰণক *মৌৰে* ভগাই পেলাইছে।

ঠ) মৌজাদাৰ নিয়োগৰ ক্ষেত্ৰত *মৌৰ* অভিমত বৰ্তমান যুগৰ পৰিপন্থী।

ড) অসমীয়া সমাজক উন্নতিৰ পথ নিৰ্দেশ কৰাহে প্ৰধান উদ্দেশ্য আছিল।

ঢ) অসমীয়া আৰু বাংলা ভাষাৰ মাজত সৌহাৰ্দ্য স্থাপনৰ উদ্দেশ্যেৰে 'ৱ'ৰ ব্যৱহাৰৰ পৰা বিৰত আছিল। ইয়াৰ স্থান 'য়'ৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰিছিল।

ণ) ইচ্ছাকৃতভাৱে অসমীয়া 'ৰ'ৰ সলনি বঙলা 'ৰ'ৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল।

ত) ভাষা, বানান আৰু প্ৰকাশভঙ্গীয়ে আধুনিক পাঠকৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ নকৰাকৈ নাথাকে।

থ) কিছুমান আচহুৱা ব্যাকৰণিক প্ৰয়োগ মন কৰিবলগীয়া— হই, পাই, জাই আদি। ক্ৰিয়া বিশেষণত বিভক্তি 'কৈ'ৰ ঠাইত 'কে' দেখা গৈছিল— নোহোৱাকে, কলৌজপৌকে। 'ও' প্ৰত্যয় সাধাৰণতে শব্দৰ শেষৰ ব্যঞ্জনৰ লগত মিলি যোৱা দেখা যায়। কিন্তু 'মৌ'ত ই পৃথক ৰূপত দেখা দিছে— কাৰও, অলপও আদি। 'ঞ'ৰ ব্যৱহাৰ দেখা নাযায়— কেওাঁ (কেঞা), এওাঁ (এঞা)। কামৰূপী উপভাষাৰ উচ্চাৰিত শব্দৰ প্ৰয়োগ।

দ) প্ৰতিটো ৰচনাত কেৱলমাত্ৰ এজন মানুহৰ দৃষ্টিভঙ্গী প্ৰতিফলিত হৈছে। বাছকৰনীয়া শব্দৰ প্ৰয়োগেৰে পোনপটীয়া, নিৰলঙ্কাৰ অথচ বলিষ্ঠ ভাষাৰ প্ৰয়োগেৰে অকৃত্ৰিম ৰূপত প্ৰকাশ কৰিছে।

ধ) ইংৰাজী প্ৰবচন কিছুমানৰ অসমীয়া ৰূপান্তৰ কৰি কৰা প্ৰয়োগ মন কৰিবলগীয়া।

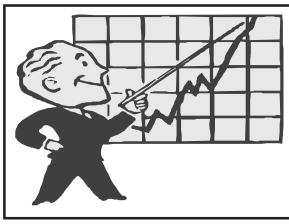
ন) উচ্চশিক্ষা বিস্তাৰৰ বাবে তেওঁ পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছিল— কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰা, ইয়াৰ পৰা পাছ কৰা ছাত্ৰক বৃত্তি দি কলিকতা বা বিলাতলৈ পঠোৱা আৰু অসমৰ হাইস্কুলবোৰৰ অৱস্থাৰ উন্নতিকৰণ কৰা।

প) সুশিক্ষিত বঙালী মানুহ অসমলৈ আদৰণি জনোৱা বৰাৰ মনোভাৱ দ্বিতীয় সংখ্যাত প্রকাশিত 'অসমীয়া আৰু বাঙালি' ৰচনাখনত স্পষ্ট।

ফ) প্রথম সংখ্যাত 'চাহ বাগিচাৰ কুলি' প্রকাশ হোৱাৰ পাছত বৰা আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ মাজত অভূতপূর্ব কলম-যুদ্ধ এখন হয়।

ব) দেশৰ ৰাজনৈতিক ঐক্য সাধন কৰা ইংৰাজ শাসন চিৰকলীয়া হোৱাৰ কামনা কৰা হৈছিল।

ভ) কামৰূপীয়া কথ্য ভাষাত 'আসাম ৰহস্য' লঘু ৰচনা প্রকাশ উল্লেখযোগ্য।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৩ঃ *মৌ* কাকতখনৰ এটি চমু আলোচনা আগবঢ়াওক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৭ *আসাম বন্ধু*

১৮৮৫ খ্রীঃত প্রকাশ হোৱা *আসাম বন্ধু* এখন মাহেকীয়া কাকত— *মাসিক পত্র*। কাকতখনৰ প্রকাশক, সম্পাদক আৰু উদ্ভাৱক হ'ল গুণাভিৰাম বৰুৱা। নগাঁও নগৰত জন্ম লাভ কৰা কাকতখন সাহিত্য, কলা আৰু বিজ্ঞান বিষয়ৰ ৰচনাৰে সমৃদ্ধ। কলিকতাৰ পৰা মুদ্রিত *আসাম বন্ধু* কাকতৰ প্রথম বছৰৰ প্রতিটো সংখ্যা ৩২ পৃষ্ঠাযুক্ত আছিল। বছৰেকীয়া ৰৰাঙণিৰ উল্লেখ তাত পোৱা হোৱা নাছিল। ব্রিটিছ প্রশাসনৰ উচ্চপদস্থ বিষয়া হিচাপে নগাঁৱত কার্যনির্বাহ কৰি থকা সময়ছোৱাতেই কাকতখন সম্পাদনাৰ কাম হাতত লয়। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত *জোনাকী*ৰ অগ্রদূত স্বৰূপ। হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ ভাষা সম্পর্কত থকা কঠোৰতা *আসাম বন্ধু*ৰে মানি লোৱা নাই। এই বিষয়ত *আসাম বন্ধু* কিছু উদাৰ আছিল। ভাষাৰ বুনিয়াদ সুদৃঢ় কৰা *আসাম নিউজ* পিছত *আসাম বন্ধু*ৰে সাহিত্য সৃষ্টিৰ ক্ষেত্রখন মুকলি কৰি দিলে। ৰোমাণ্টিক কবিতাৰ ধাৰাৰ শুভাৰম্ভ হয় ভোলানাথ দাস আৰু ৰত্নেশ্বৰ মহন্তৰ হাতত আসাম বন্ধুৰ বুকুত।

*আসাম বন্ধু*ৰ সম্পাদকীয় পৃষ্ঠাত এনেকৈ লিখা আছিল— "আমাৰ উদ্দেশ্য সামান্য। সেইয়ে, সাধাৰণ মনোৰঞ্জন আৰু জ্ঞান চর্চা"। মনোৰঞ্জনৰ অর্থে কাকতখনত কবিতা আৰু কবিতাসদৃশ ৰচনা আৰু হাস্য-ব্যঙ্গযুক্ত ৰসাত্মক সমাজ-সমালোচনা নিয়মিতভাৱে প্রকাশ কৰা হৈছিল। ঐতিহাসিক তথ্যৰ বর্ণনা, জনজাতীয় জীৱন-চর্যাৰ বর্ণনা, পদার্থ একোটাৰ বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণ বা পর্যালোচনা, নতুন প্রকাশনৰ গঠনাত্মক সমালোচনা আদি প্রকাশেৰে শিক্ষিত জনসাধাৰণৰ মনোযোগ আকর্ষণ কৰিবলৈ বিচাৰিছিল।

আনহাতে, এনেদৰে ঘোষণাও কৰিছিল— "...আমি শাসন, বিচাৰ আদি ৰাজনৈতিক বিষয়বিলাকত হস্তক্ষেপ কৰিব নোখোজো। ৰাজনীতিত আমি অনভিজ্ঞ।

সাম্প্রদায়িক ধর্ম সম্বন্ধে আমি মতামত প্রকাশ নকৰো। কিন্তু ই পৰিস্থিতি সম্ভূত প্রতিশ্রুতি। ১৮৬৯ খ্রীঃত গুণাভিৰাম বৰুৱাই ব্রাহ্মণ্য ধর্ম গ্রহণ কৰে যদিও ধর্ম-সম্প্রদায় নির্বিশেষে শিক্ষিত সাধাৰণে কাকতখন গ্রহণ কৰাটোৱেই তেওঁৰ প্রধান ইচ্ছা আছিল। "দেশত এখান কাকত আছে থাওক। আৱশ্যক হওক বা নহওক দেশৰ গৌৰৱ ৰওক, ভাষাৰ বাট মুকলি হওক।" সম্পাদকীয়ত এনে আকাংক্ষাই *আসাম বন্ধুৰ* চালিকা শক্তি।প্রথম সম্পাদকীয়ত কোৱা হৈছে,"আমাৰ দেশত যিবিলাক মেল হয়, সেইবিলাকত সমাজৰ আচাৰ-ৰীতিৰ মাথোন আন্দোলন হয়। সেইবিলাক মেলত বিজ্ঞান, শিল্প, সাহিত্যৰ আন্দোলন হোৱা প্রথা ইয়াত সমূলি নাই। এই আন্দোলনৰ অভাৱ মোচন কৰিবৰ আশা কৰি *আসাম বন্ধু* আগবাঢ়িব খুজিছে।"

জানি থোৱা ভাল

অসমীয়া ৰোমাণ্টিক কবিতাৰ ধাৰাৰ *আসাম বন্ধুৰ* বুকুতেই শুভাৰম্ভ হয়।

মুঠ ১৪টা সংখ্যা প্রকাশ পোৱাৰ পাছত ১৮০৭-০৮ শকৰ চ'ত-ব'হাগ সংখ্যাটো প্রকাশ পোৱাৰ লগে লগে *আসাম বন্ধুৰ* গতি বন্ধ হৈ অকাল মৃত্যু ঘটিল। ১৮৮৬ খ্রীঃত *আসাম বন্ধু* বন্ধ হয়।

অসমীয়া শিক্ষিত লোকে নিজৰ মাতৃভাষাত চিন্তা-চর্চা কৰাটো সেই সময়ত লাজৰ বিষয় আছিল। গতিকে *আসাম বন্ধুৰ* প্রথম বছৰৰ ১২টা সংখ্যাৰ প্রতিটোতে গড় হিচাপত দুজনকৈ লেখকেও কাকতখনৰ লগত জড়িত নাছিল। সেয়ে নামী-বেনামী-ছদ্মনামী বিভিন্ন লেখাৰে ৩২ পৃষ্ঠাৰ কাকতখন পূৰ কৰিবলগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি হৈছিল।এই সময়ছোৱাত অসমত দেশৰ সর্বাঙ্গীন উন্নতিত সহায়ক হোৱা অনুষ্ঠান নাছিল। সম্পাদকীয়ত কোৱা হৈছে "দুর্ভগীয়া আসাম দেশত এইবিলাকৰ অনুষ্ঠান নোহোৱা বাবে ইয়াৰ মানুহৰ মন নিচেই সঙ্কীর্ণ।" ১৮৫৫ চনত আসাম দেশ হিতৈষিণী সভা, ১৮৫৭ চনত জ্ঞান প্রদায়িনী সভা, ১৮৬৭ চনত 'আসাম এছ'চিয়েচন', ১৮৭২ চনত 'আসাম লেংগুইজ ইম্প্রুভমেণ্ট ছোচাইটি' স্থাপিত হৈছিল যদিও ঊনবিংশ শতিকাৰ আশীৰ দশকত সেইবোৰ লুপ্ত হৈ গ'ল। এইবোৰ অনুষ্ঠানে শিল্প, সাহিত্য, বিজ্ঞানৰ ক্ষেত্রখনত আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰাত 'এই আন্দোলনৰ অভাৱ মোচন'ৰ বাবেই আৰু 'আন্দোলনৰ দ্বাৰায় জ্ঞানৰ উন্নতি' সাধন কৰিবৰ বাবেই *আসাম বন্ধুৰ* জন্ম।

১৬ মাহ আৰু ১৪টা সংখ্যা প্রকাশ পোৱা কাকতখনত প্রথম বছৰত ১২টা আৰু দ্বিতীয়টো বছৰত মাত্র দুটা সংখ্যাহে প্রকাশিত হৈছিল। ডিম্বেশ্বৰ নেওগ আৰু হেমচন্দ্র গোস্বামীয়ে কিন্তু *আসাম বন্ধুৰ* ১৬টা সংখ্যা প্রকাশ হোৱা বুলি উল্লেখ কৰিছে। প্রকৃততে দ্বিতীয় খণ্ডৰ সংখ্যা দুটাৰ শীর্ষ ভাগত ১/২ সংখ্যা আৰু ৩য়-৪র্থ সংখ্যা বুলি

মুদ্রিত হোৱাৰ ফলতেই তেনেকুৱা হৈছিল। দ্বিতীয় খণ্ডত কাকতখন দুমহীয়া আৰু চাৰিটা মাহত দুটা সংখ্যা ওলোৱা যেনহে হ'লগৈ। এইখিনিতে উল্লেখ থকা ভাল যে, নগেন শইকীয়াৰ দ্বাৰা পুনৰ সঙ্কলিত *আসাম বন্ধুৰ* দ্বিতীয় খণ্ডৰ প্রথমটো সংখ্যা ৭২ পিঠিৰ আৰু অন্তিম সংখ্যাটি ৭০ পিঠিৰ ৰূপত পোৱা গৈছে। সম্ভৱতঃ *আসাম বন্ধু* মুঠ পৃষ্ঠা সংখ্যা ৫৭৬ হ'লে দ্বিতীয় সংখ্যাটিৰ শেষ পৃষ্ঠাটি ৭২তকৈ কম হোৱাৰ কোনো কাৰণ দেখা নাযায়। যি নহওক মুঠ ১৪টা সংখ্যা প্রকাশ পোৱাৰ পাচত ১৮৮৬ চনৰ মার্চ-এপ্রিল সংখ্যা প্রকাশ পোৱাৰ লগে লগে *আসাম বন্ধু* গতিৰুদ্ধ হৈ পৰিল। অকাল মৃত্যু হোৱা কাকতখনৰ মৰণৰ দুমাহ আগতেই সম্পাদকীয়ত কোৱা হৈছিল "নানা কাৰণত আমাৰ দেশত আমাৰ মাতৃভাষাৰ সাময়িক পত্র দীর্ঘকাল স্থায়ী নহয়। নহ'বৰ কাৰণো অনেক। সাময়িক পত্র ল'ব পৰা মানুহৰ যি সংখ্যা তাৰ অনেকেই ইংৰাজী আৰু বাঙ্গালা-পত্র লয়। আৰু তাৰ দ্বাৰাই সাময়িক পত্রৰ বাবে যি অভাৱ সি গুছে।" *আসাম বন্ধুৰ* ভাষা আৰু ৰুচি সমসাময়িক বহু লোকৰ গ্রহণযোগ্য হোৱা নাছিল। আখৰ জোঁটনি আৰু ব্যাকৰণৰ নিকপকপীয়া বান্ধোন এই কাকতখনত নথকাটোৱে ইয়াৰ কাৰণ। আনহাতে, কনকলাল বৰুৱাৰ মতে, "ব্যাকৰণিক নিয়মৰ কঠিন নিগড় নথকা বাবেই *আসাম বন্ধু* বহুত ন-লিখাৰুৰ আদৰৰ ধন আছিল।" এবছৰমান আৰু অধিক চলি থাকিলে 'ন-লিখাৰুৰ আদৰৰ ধন' *আসাম বন্ধুৱে* নতুন লেখক সমাজ এখন নিশ্চয় গঢ়ি তুলিব পাৰিলেহেঁতেন।

মাত্র ডেৰ বছৰ কালতেই কমলাকান্ত ভট্টাচার্য্য, ভোলানাথ দাস আৰু লম্বোদৰ বৰাৰ নিচিনা সাহিত্য প্রতিভাক প্রতিষ্ঠা দান কৰিলে। জোনাকী যুগৰ ত্রিমূর্তিৰ ভিতৰত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু হেমচন্দ্র গোস্বামী *আসাম বন্ধুৰেই* অৱদান। কবি-প্রবন্ধকাৰ ৰত্নেশ্বৰ মহন্ত, চিন্তাবিদ সত্যনাথ বৰা, পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননীৰ প্রতিভা বিকাশৰ স্থলো আছিল *আসাম বন্ধু* ন-পুৰণি, খ্যাত-অখ্যাত ব্যক্তিৰ লেখা প্রকাশিত হোৱা ব্যক্তিবোৰে পৰৱর্তী সময়ত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ ক্ষেত্রত নিজৰ অৱদান আগবঢ়াইছে। "...প্রতিভা সৃষ্টি কৰা আৰু প্রকাশ কৰাৰ প্রতি থকা প্রৱণতাহে *আসাম বন্ধুত* পৰিলক্ষিত হয় বেছিকৈ..." বুলি নগেন শইকীয়াই সঠিক মন্তব্যই কৰিছে। ঊনবিংশ শতিকাৰ সমাজখন প্রধানকৈ কাকতখনৰ লেখাবোৰৰ মাজত বিচাৰি পোৱা যায়। পোনতেই সদৰি কৰা ধৰণে কাকতখনে অসমৰ ৰাজনৈতিক প্রেক্ষাপট দাঙি ধৰিব বিচৰা নাই। সমকালীন সমাজৰ আশা-আকাংক্ষা, হাঁহি-কান্দোন, সততা-শঠতা আদিৰ প্রতিফলন আসাম বন্ধুত ঘটিছে। কাকতখনত 'স্বাধীনতা নে স্বেচ্ছাচাৰ' আৰু 'ঘৈণীৰ কর্তব্য ও স্ত্রীশিক্ষা' বিষয়ক ধাৰাবাহিক প্রবন্ধত পুৰুষ প্রধান অসমীয়া সমাজখনৰ মনুযুগীয়া ৰক্ষণশীলতা প্রকাশ পাইছে। নিজৰ স্ত্রী স্বর্ণলতা, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ কন্যা পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননীৰ ৰচনা প্রকাশ কৰি স্ত্রীশিক্ষাৰ গুৰুত্ব সমাজখনক বুজাবলৈ কৰা বৰুৱাদেৱৰ চেষ্টা বিফল হৈছিল। আনহাতে, শঙ্কৰদেৱৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰা লোকক এইখন কাকততে 'কীর্ত্তন'

শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত কৈছে— "যিসকলে শঙ্কৰদেৱক গ্লানি কৰে, সেইসকলেও সেই সমস্ত কাৰ্যত *কীৰ্ত্তন* পঢ়ায়।" আকৌ ভোলানাথ দাসে পৰাধীন অসমত স্বাধীনতাৰ স্পৃহা থকা অসমীয়াৰ মনটিৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছিল 'কাৰাবদ্ধ ৰাজপুত্ৰ' আৰু 'ৰজনী' কবিতাৰে।

৩.৩.৮ *আসাম বন্ধুৰ* বৈশিষ্ট্যসমূহ

ক) নিয়মিত কবিতাগঢ়ী ৰচনা আৰু হাস্য-ব্যঙ্গ ৰসাত্মক সমাজ-সমালোচনা প্ৰকাশৰ দ্বাৰা সাধাৰণ মানুহৰ মনোৰঞ্জন আৰু জ্ঞান দিয়া হৈছিল।

খ) আনহাতে, শিক্ষিতসকলক ঐতিহাসিক ঘটনাৰ বৰ্ণনা, বিষয় একোটাৰ বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণ, নতুন মুদ্ৰণৰ গঠনাত্মক সমালোচনা আদিৰে আকৰ্ষিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

গ) ধৰ্ম-সম্প্ৰদায় নিৰ্বিশেষে *আসাম বন্ধু* কাকতখন গ্ৰহণ কৰাৰ ওপৰত গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ইচ্ছা আছিল।

ঘ) অসমৰ পুৰণি সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি সমসাময়িক অসমীয়াৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাৰ যত্ন।

ঙ) শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ সাহিত্যৰাজি ধোঁৱাচাং আৰু থাপনাৰ পৰা নমাই সৰ্বসাধাৰণৰ আগত মেলি ধৰাৰ প্ৰয়াস কৰে।

চ) আখৰ-জোঁটনি আৰু ব্যাকৰণৰ কপকপীয়া বান্ধোন নথকা বাবে কাকতখন ইতিকিঙৰ পাত্ৰ হৈছিল।

ছ) কলিকতীয়া ছপাশাল আসাম বন্ধুৰ চেৰাশালি। বঙালী কৰ্মচাৰীয়ে মুদ্ৰক আৰু আৰ্হি কাকত সংশোধক হোৱা বাবে আখৰ-জোঁটনি ভুল যথেষ্ট দেখা যায়।

জ) লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী *আসাম বন্ধুৰ* অৱদান।

ঝ) ইয়াত ঊনবিংশ শতিকাৰ অসমীয়া সমাজখনৰ সততা-শঠতা, হাঁহি-কান্দোন, হতাশা-আশা আদিৰ প্ৰতিফলন ঘটিছিল।

ঞ) তিৰোতাৰ শিক্ষাৰ বিষয়টোৱে *আসাম বন্ধুৰ* অধিক ঠাই দখল কৰিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৪ ঃ *আসাম বন্ধু* কাকত সম্পৰ্কে এটি চমু আলোচনা আগবঢ়াওক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৯ অন্যান্য কাকতসমূহ

অৰুণোদই আৰু *আসাম বিলাসিনী*ৰ বাহিৰে বাকীবোৰ কাকতৰ আয়ুস বৰ কম আছিল। ১৮৭২ চনত গুৱাহাটীৰ চিদানন্দ প্ৰেছৰ পৰা প্ৰথম অসমীয়া সাদিনীয়া

সংবাদ-পত্ৰ *আসাম মিহিৰ* প্ৰকাশ হয়। পত্ৰখনৰ আয়ুস একেবাৰে কম, ১৮৭৩ চনত ইয়াৰ প্ৰকাশ বন্ধ হয়। কাকতখন সম্পৰ্কত বেণুধৰ শৰ্মাই লিখিছে—"ই প্ৰথমতে বঙলাত ওলায়, পিছত বঙলা-ইংৰাজী দ্বিভাষী হয়।"

১৮৭৩ চনত দৰং জিলাৰ তেজপুৰৰ বিশ্বনাথৰ পৰা *আসাম দৰ্পণ* নামে মাহেকীয়া আলোচনীখন প্ৰকাশ হয়; সম্পাদক আছিল লক্ষ্মীকান্ত বৰকাকতি। এইখন কাকতৰো আয়ুস বৰ কম।

১৮৭৬ চনত নগাঁৱৰ দিহিং সত্ৰৰ পৰা *চন্দ্ৰোদয়* নামৰ আন এখন মাহেকীয়া ধৰ্মীয় আলোচনী প্ৰকাশ হয়। প্ৰকাশ কৰিছিল নগাঁৱৰ দিহিঙীয়া গোসাঁয়ে। প্ৰায় একে সময়তে ১৮৭৬ চনত গোৱালপাৰাৰ পৰা *হিতসাধিনী* নামৰ সাদিনীয়া কাকত এখন প্ৰকাশিত হয়। ইয়াৰ ভাষা আছিল বঙলা। এইখনৰ আয়ুস মাত্ৰ দুবছৰ।

মাত্ৰ এবছৰৰ বাবে আউনীআটী সত্ৰাধিকাৰৰ সম্পাদনাত ধৰ্ম প্ৰকাশ যন্ত্ৰৰ পৰা ১৮৭৬ চনত *আসাম দীপক*নামৰ আন এখন আলোচনী প্ৰকাশিত হয়। উক্ত চনত নৱেম্বৰ মাহৰ আলোচনীখনৰ কৃতকাৰ্যতা কামনা কৰি এটি প্ৰাৰ্থনাৰে আৰম্ভ কৰা হয়। মন কৰক যে, ইয়াৰ এটা প্ৰবন্ধত শিকনৰ গুণ-গান কৰিছে; আন এটা প্ৰবন্ধত দেশীয় লোকে কিয় বেহা-বেপাৰ কৰিব লাগে তাকে দোহাৰিছে। আকৌ কানি পানৰ অহিতকাৰী প্ৰভাৱৰ কথাও অইন এটা প্ৰবন্ধত কৈছে। হাতীৰ খবৰ, তিনিটা সন্তান প্ৰসৱৰ খবৰ, নগাঁৱত পুথি প্ৰকাশৰ খবৰ, সম্ৰাটৰ উৎপীড়ন, গছ কটাৰ কৰ, মাজুলীৰ বিৱৰণৰ সৈতে চৰকাৰৰ পাঠশালাৰ প্ৰতি বিৰূপ মনোভাৱৰ সমালোচনা আৰু মাজুলীৰ গড়মূৰৰ পৰা এসোঁতা খোৱামুখলৈ হ'বলগীয়া পথৰ বাবে কমিছনাৰক ধন্যবাদ জনোৱা আদি খবৰ ইয়াত আছে। ১৮৭৭ চনত যোৰহাটৰ সহকাৰী উপায়ুক্তই এটি টোকাত কৈছে যে, এনেকুৱা কাকতে বৰ বেছি ভাল কৰিব নোৱাৰিলেও কোনো অনিষ্ট নকৰে। এটি ধৰ্মীয়-নৈতিক উদ্দেশ্য আগত ৰাখি শুৱলা ভাষাৰে প্ৰবাদ-প্ৰবচন পূৰ্ণ এই কাতকখন কম দিন চলিছিল।

১৮৭৬ চনত গুৱাহাটীৰ পৰা *আসাম দীপিকা* ছিদানন্দ প্ৰেছৰ পৰা প্ৰকাশ হৈছিল। ১৮৮৬ চনত আউনীআটী সত্ৰৰ পৰা শ্ৰীধৰ বৰুৱা সম্পাদিত *আসাম তৰা* মাহেকীয়া আলোচনী প্ৰকাশ হয়। 'অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী সভা'ৰ উদ্দেশ্যৰ কথা প্ৰথমতে এইখন আলোচনীতেই প্ৰকাশিত হয়। ১৮৯০ চনত ইয়াৰ প্ৰকাশ বন্ধ হয়। কৰুণাভিৰাম বৰুৱাৰ সম্পাদনাত প্ৰথম শিশু আলোচনী *ল'ৰাবন্ধু* প্ৰকাশ হয়। শিশুৰ মানসিক বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত আলোচনীখনৰ যথেষ্ট অৰিহণা আছে।

৩.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অৰুণোদই যুগৰ সাহিত্যসমূহৰ আভাস লাভ কৰিলোঁ।
- *অৰুণোদই*ৰ পৰৱৰ্তী বাতৰিকাকতসমূহৰ ক্ৰম অনুসৰি জানিব পাৰিলোঁ।

- মাজুলী আৰু যোৰহাটৰ পৰা প্ৰকাশিত *আসাম বিলাসিনী*ৰ বিষয়ে সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিলোঁ।
- অসমীয়া আৰু ইংৰাজী দুয়োটি ভাষাত ছপা হোৱা প্ৰথম সাদিনীয়া বাতৰিকাকত *আসাম নিউজৰ* পৰিচয় পালোঁ।
- হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই অসমীয়া ভাষা শিকাবলৈ লোৱাৰ লগতে ইংৰাজী শব্দ কিছুমানৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ কৰা কাৰ্যৰ আৰম্ভণি যে *আসাম নিউজতে* কৰিছিল সেয়া পঢ়িবলৈ পালোঁ।
- *মৌ* কাকতৰ বিষয়ে পঢ়ি কেনেকৈ এজন লেখকে এখন কাকতৰ সমূহ প্ৰবন্ধ লিখি এখন কাকত চলাই নিব পাৰে সেই জ্ঞাত হলোঁ।
- *আসাম বন্ধুৰ* জৰিয়তে ন-লেখাৰুসকলে নিজৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলি ভৱিষ্যতৰ পথ মসৃণ কৰাত ধাৰণা লাভ কৰিলোঁ।
- *জোনাকী* কাকত প্ৰকাশৰ আগতে অসমত কি কি বাতৰিকাকত আৰু আলোচনী ছপা হৈ ওলাইছিল তাৰ এটি ৰূপৰেখা পালোঁ।

৩.৫ অধিক জানিবলৈ

অসমীয়া গ্ৰন্থ ঃ

১) ডেকা, উমেশ (২০১৬) ঃ *প্ৰসঙ্গ ঃ ঊনবিংশ শতিকাৰ অসমীয়া সাহিত্য;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

২) নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৬৪) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা*; গুৱাহাটী।

৩) নেওগ, মহেশ্বৰ (সঙ্কলিত আৰু পুনঃ সম্পাদিত) (১৯৮৩) ঃ *অৰুণোদই*; গুৱাহাটী।

৪) ভট্টাচাৰ্য্য, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ (১৯৮৫) ঃ *ডেৰশ বছৰৰ অসমীয়া সংস্কৃতিত এভুমুকি;* গুৱাহাটী।

৫) শইকীয়া, চন্দ্ৰপ্ৰসাদ (সম্পা.) (১৯৯৮) ঃ *অসমৰ বাতৰিকাকত-আলোচনীৰ ডেৰশ বছৰীয়া ইতিহাস;* গুৱাহাটী।

৬) শইকীয়া, নগেন (সম্পা.) (১৯৮৪) ঃ *আসাম বন্ধু,* গুৱাহাটী।

৭) শৰ্মা, তীৰ্থনাথ (১৯৭৫) ঃ *আউনীআটী সত্ৰৰ বুৰঞ্জী;* আউনীআটী সত্ৰ।

৮) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (সম্পা.) (১৯৮০) ঃ *মৌ*; গুৱাহাটী।

৯) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৮৯) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত;* গুৱাহাটী।

১০) হাজৰিকা, অতুলচন্দ্ৰ (সম্পা.) (১৯৬৮) ঃ *বেজবৰুৱা গ্ৰন্থাৱলী,* ১ম খণ্ড *(মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ)*; গুৱাহাটী।

ইংৰাজী গ্ৰন্থ ঃ

1) Saikia, N. (1988) : *Background of Modern Assamese Literature;* New Delhi.

৩.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কৰল ৰূপৰেখা)

১নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ প্রথম অসমীয়া বাতৰিকাকতখনৰ উদ্দেশ্য... ...কাকতখনৰ সমকক্ষ হোৱাৰ মানসেৰে *আসাম বিলাসিনী*ৰ কার্য... ...বৈশিষ্ট্য আদি লিখিব লাগিব।

২নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ইংৰাজী আৰু অসমীয়া ভাষাত লিখা *আসাম নিউজ*ৰ পৰিচয়... ...সম্পাদক বৰুৱাৰ ভাষাৰ বৈচিত্র্য... আদি লিখিব।

৩নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অসমীয়া বাতৰিকাকতৰ দশম স্থানত থকা কাকতখনৰ পৰিচয়... ...তাত প্রকাশ হোৱা প্রবন্ধসমূহৰ আৰু প্রাবন্ধিকৰ নামাদি লিখি চমু আলোচনা কৰিব লাগিব।

৪নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ কাকতখন ছপা হোৱা... ...কাকত ছপাৰ উদ্দেশ্য... ...বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বর্ণনাৰে এটি আলোচনা দাঙি ধৰিব লাগিব।

৩.৭ আৰ্হি প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ *অৰুণোদই* কাকতৰ পৰৱর্তী কাকত *আসাম বিলাসিনী*ৰ বিষয়ে এটি আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্রশ্ন ২ ঃ সাদিনীয়া কাকত *আসাম নিউজ* কাকতখনে সম্পাদক হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ ভাষাৰ গুণত আগুৱাই যাবলৈ সক্ষম হৈছিল। ইয়াৰ যুক্তিযুক্ততা বিচাৰ কৰক।

প্রশ্ন ৩ ঃ *মৌ*ৰ সম্পাদক বৰাই কাকতখনত অসমীয়া সমাজৰ কোনকেইটি দিশৰ প্রতিফলন ঘটাইছে? আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্রশ্ন ৪ ঃ *আসাম বন্ধু* কাকতখনক ন লেখাৰুৰ ধন বুলি কিয় কোৱা হৈছে? ব্যাখ্যা কৰক।

প্রশ্ন ৫ ঃ *অৰুণোদই*ৰ পৰৱর্তী বাতৰিকাকতসমূহৰ এটি ৰূপৰেখা দিবলৈ চেষ্টা কৰক।

প্রশ্ন ৬ ঃ *জোনাকী*ৰ আগতে প্রকাশ হোৱা কম আয়ুসৰ কাকতৰ এটি চমু পৰিচয় দিয়ক।

প্রশ্ন ৭ ঃ চমু টোকা লিখক— যোৰহাটৰ *আসাম বিলাসিনী*, হেমচন্দ্র বৰুৱা, হৰনাৰায়ণ বড়া।

*** ***** ***